

τὰ θαύμασαν ὡς τώρα καὶ τὰ μελέτησαν μόνον οἱ ξένοι. Σ' αὐτὰ ἀνβασισθοῦν καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἀνἀνωχρήσουν οἱ Ρωμιοὶ μουσουργοὶ ἡμποροῦν νὰ φτάσουν στὴν ἀνώτερη παραγωγή μιᾶς ἀψηλῆς τέχνης, ποῦ ἐνῶ θὰ κρατᾷ τὸν χαραχτήρα τῆς φυλῆς, θὰ εἶναι καὶ παγκόσμιας ἐπιβολῆς.

Τί ἔκανε τώρα τὸ Ὁδεῖο γιὰ τὸ ἀνώτατο αὐτὸ ἰδανικόν; Τὸ μόνον ποῦ ἔκανε εἶναι ν' ἀφήσῃ ἀνεχτέλεστο τὸ περίφημο κληροδόχημα τοῦ Ἀδέρωφ ποῦ εἶχε τὸν σκοπὸ νὰ ἐνισχύσῃ τοὺς Ρωμιούς μουσουργοὺς στὸ ἔργο τῆς δημιουργίας μιᾶς ἐθνικῆς τέχνης. Γιὰ τὴν καλλιέργειαν τοῦ μεγάλου αὐτοῦ ἰδανικοῦ ἔπρεπε τὸ Ὁδεῖο, ποῦ εἶχε ἐκατομμύρια στὴ διάθεσίν του, νὰ εἶχε φροντίσει μὲ ζήλο, ἰδιαίτερα δὲ γιὰ τὴν περισυλλογὴ τῶν σκορπισμένων σ' ὅλο τὸν Ἑλληνισμό αὐτῶν δημοτικῶν τραγουδιῶν ποῦ μέρα μὲ τὴν ἡμέρα, μὲ τὴν ἐπήρεια τῆς ξενικῆς μουσικῆς χάνονται καὶ καταστρέφονται. Ἐπρεπε ἀντὶ νὰ εἶχε συγκεντρώσει ὅλες του τὶς ἐνέργειαι εἰς τὸ νὰ παράγῃ θηλυκὲς κλειδοκουμβολιστικὲς μετρίότητες, νὰ εἶχε δώσει μεγάλη σημασίαν στὴν ἀνάπτυξιν τοῦ κλάδου τῶν ἀνωτέρων θεωρητικῶν μαθημάτων(*) καὶ νὰ προετοιμάζεν ἔτσι τὸ ἔδαφος γιὰ τὴν ὀρυξίν μιᾶς τάξης ὅπου νὰ σπουδάζεται σοβαρὰ ἡ σύθεσις καὶ ὅπου οἱ Ρωμιοὶ μαθητὲς ἀφοῦ θὰ ἀποκτοῦσαν τέλεια μόρφωσιν, θάβρισκαν κ' ἕνα πολυτιμὸ ἐθνικὸ ὕλικὸ λαϊκῶν τραγουδιῶν ὅπου θὰ ἐπὶ-τιζαν τὴν ψυχὴν τοὺς καὶ θὰ προετοιμάζαν ἔτσι τὴν ρωμαϊκὴν τέχνην γιὰ τὸ μέλλον. Ποῦ ἐβασίστηκεν ὁ ἐθνικός μας ποιητὴς ὁ Σολωμός, γιὰ νὰ χτίσῃ τὸ μεγάλο ποιητικὸν τοῦ μνημεῖο, ἔν ὅχι στὰ δημοτικὰ τραγουδιὰ τῆς πατρίδας του;»

Ἔτσι ὠρίσθη τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ὁδεῖου ἀπέναντι στὸ ἰδανικὸν τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς. Στὰ ἴδια δὲ φύλλα τῶν «Καιρῶν» τῆς 23ης καὶ 24ης Νοεμβρίου ποῦ ἀνέφερα, ἠμῶντας γιὰ τὸ Ἑθνικὸν Ὁδεῖο, ἔπρεπε τὸ φαντάζομαι στὸ μέλλον, λέω τὰ ἑξῆς:

«Τὸ Ὁδεῖο, στὸ μέλλον, ἔπρεπε νὰ εἶναι πρῶτιστα ἰδρυμα ἐθνικόν, καὶ λέγοντας αὐτὸ ἐννοῶ ὅτι ἔπρεπε νὰ ἔτρεφε τέτοια ἰδανικά, ὥστε ὅλες οἱ ἐνέργειαι του νὰ ἐγύριζαν σ' ἕνα σημεῖο, στὸ νὰ προετοιμάζαν δηλαδὴ μιὰν Ἑλληνικὴν μουσικὴν ζωὴν. Καὶ τοῦτο ἡμποροῦσε νὰ τὸ ἐπιτύχῃ κανεὶς πρῶτα μὲ τὸ νὰ ἐγένοντο πρᾶξιμοι στὸ Ὁδεῖο μόνον οἱ

ἑλληνικὲς ἰδιοφυεῖς, δεύτερον μὲ τὸ νὰ μελετοῦσε κανεὶς τὶς φυσικὰς κλίσεις τῆς φυλῆς μας σὲ ὀρισμένα εἶδη μουσικῆς, γιὰ νὰ τὶς καλλιεργήσῃ μὲ ζήλο, καὶ τρίτον μὲ τὴν συγκέντρωσιν στὸ Ὁδεῖο ὅλων τῶν δυνατῶν καὶ γόνιμων Ρωμιῶν μουσικῶν ποῦ εἶναι σκορπισμένοι ἐδῶ κ' ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὴν διεύθυνσιν δὲ μιᾶς ἑλληνικῆς μουσικῆς προσωπικότητος ἀναγνωρισμένης ἀπὸ ὅλους ὡς ἀνώτερης κ.τ.λ. Βάσιν σταθερὰν κ' ἀναλλοίωτην τῆς μουσικῆς μόρφωσιν θὰ ἦταν βέβαια πάντα ἡ μελέτη καὶ ἡ λατρεῖς τῶν γιγάντων τῆς παγκόσμιας ἐπιβολῆς τέχνης, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς ἐποχῆς τοῦ κλασικισμοῦ κ.τ.λ.»

Αὐτὰ κατὰ λέξιν εἶπα στοὺς «Καιροὺς». Φανταστῆτε τώρα τί σχέτη ἔχουν ὅλα αὐτὰ μ' ἐκεῖνα ποῦ λένε πῶς εἶπα, ὅτι δηλαδὴ γυρεύω νὰ βγάλῃ τὸ Ὁδεῖο μεγαλοφυεῖς στὴν ἐθνικὴν μουσικὴν!

**

Καὶ μιὰ ἄλλη ψευτιά ποῦ εἶπα γιὰ μένα εἶναι πῶς—λέει—γυρεύω στὸ Ὁδεῖο νὰ φέρω τὴν Ἰταλικὴν μουσικὴν! (ποιὰν ἀπὸ ὅλες;) Εἶναι περιττὸ νὰ πῶ ὅτι ἐγὼ δὲν εἶπα, ὅχι αὐτό, ἀλλ' οὔτε κάτι ποῦ νὰ μοιάζῃ θαμπὰ μ' αὐτὴ τὴν ιδέα, ὅσο δὲ καὶ ἂν πασχίζω νὰ καταλάβω τί θένε νὰ ποῦνε μ' αὐτὸ δὲν τὸ κατορθώνω. Παρακαλῶ λοιπὸν τοὺς πρὸ εἰδικούς ἀπὸ μένα νὰ μοῦ τὸ ἐξηγήσουνε.

Ἐγὼ τί νομίζετε πῶς λέω στὰ ἄρθρα αὐτὰ ποῦ ἀνάφερα; Ἀκούστε:

«Οἱ καθηγητὲς τοῦ Ὁδεῖου στὸ μέλλον θὰ φροντίσουν νὰ ἐμπνεύσουν στοὺς Ρωμιούς μαθητὲς τὴν ἀγάπην γιὰ καθὲν ἑλληνικόν, θὰ τοῦ δημιουργήσουν δὲ σιγὰ σιγὰ μιὰ μέθοδον διδασκαλίας ποῦ ἐνῶ θὰ δέχεται ὅλων τῶν ξένων σχολῶν τὴν ἐπίδρασιν, δὲν θὰ εἶναι οὔτε Γερμανικὴ, οὔτε Γαλλικὴ, οὔτε Ἰταλικὴ, ἀλλὰ μέθοδος Ἑλληνικὴ προωρισμένη γιὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἀντίληψιν»

Ἄλλ' εἶναι περιττὸ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα νὰ πῶ περὶ τούτου.

Ἐκεῖνοι ποῦ χωρὶς νὰ μὲ διαβάσουν μ' ἐπολέμησαν μὲ τὸν βάναντο ἐκεῖνο τρόπο, θαρρῶ πῶς τὴν ἔπαθαν γιὰ καλὰ, ἀφοῦ βασιστήκανε σὲ ψευτεῖες καὶ σὲ μωρολογήματα ἄλλων ἀνέξτων, ὅπως εἶπα, καὶ νὰ περιφρονηθοῦν ἀκόμα.

**

Καὶ ἕνα ἄλλο ἤθελα νὰ πῶ στὸ ἄρθρον μου

αὐτό, ὅτι δηλαδὴ ὁ κ. Γρ. Ξενόπουλος εἶχε τὴν εὐγενῆ ιδέα ν' ἀναδημοσιεύσῃ στὴν ἐφημερίδα α' Ἀθηναίων περικοπὲς μιᾶς μουσικῆς ἐπιστολῆς τοῦ νεαροῦ μαθητῆ κ. Βάρβογλη ποῦ πιστεύω πῶς σπουδάζει μουσικὴν στὸ Παρίσι καὶ ὁ ἡπίος ἀφοῦ πρῶτα πρῶτα, φυσικὰ, ἐθεώρησε ἀπαραίτητον νὰ μὲ βρῇ, ἐπαναλαμβάνει μὲ μαθητικὴ ἀκρίβεια, τι ἀπάνω κάτω εἶπα ἐγὼ στοὺς «Καιροὺς» γιὰ τὸ Ὁδεῖο.

Ὁ κ. Ξενόπουλος τώρα βρίσκει ὡς σοφὰ καὶ δίκαια ὅσα ἔγραψεν ὁ κ. Βάρβογλης, τὰ δικά μου δὲ τὰ ὀνομάζουν ἀδίκους καὶ ἐμπαθεῖς ἐπιθέσεις, ἐνῶ τὸ γράμμα τοῦ κ. Βάρβογλη δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μιὰ ἡχὴ τῶν ὅσων εἶπα ἐγὼ! Τὸ σημεῖον βολῆς, καθὼς βλέπετε, ἔχω τὴν τιμὴν νὰ εἶμαι ἐγὼ, καὶ ὅ,τι εἶναι ἄδικο μόνον καὶ μόνον γιὰ τὸ γράμμα ἐγὼ, τὸ ἴδιο ἡμπορεῖ νὰ εἶναι δίκαιο καὶ σοφὸ γιὰ τὸ γράμμα ἑνὸς ἄλλου. Ἔτσι τὸ θέλει ὁ κ. Ξενόπουλος.

Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ὅτι ἡ κριτικὴ στὴν τέχνην εἶναι πολὺ δύσκολον πρᾶγμα καὶ μάλιστα ἡ μουσικὴ κριτικὴ. Ἄν δὲ εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ μουσικὴ τέχνη καὶ μὲζ μ' αὐτὴ ἡ μουσικὴ κριτικὴ ἔρχεται τελευταία σὺν πολιτισμῷ ἐνὸς τόπου, φαντασθῆτε πόσο μακριὰ εἴμαστε ἀπὸ τὴν φάσιν αὐτὴν τοῦ πολιτισμοῦ, ὅταν ἄνθρωποι ἐπαγγελλόμενοι τὸν κριτικὸν τῆς τέχνης δὲν κατορθώσαν ἀκόμα νὰ συμβιβάζουν τὴν διάνοιάν τοὺς οὔτε μὲ τὴν στοιχειώδη λογικὴν.

Γ. ΛΑΜΠΕΛΕΤ

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥΣ ΜΥΘΟΥΣ*

Μὰς ἐκάλεσε ἐν' ἀπόγεμα καμιά δεκαριὰ στὸ δωμάτιόν του ἕνας φίλος, τελειόφοιτος τῆς Φιλολογίας στὸ Πανεπιστήμιον, γιὰ νὰ μᾶς πῇ κάτι.

Ὅταν σμίξαμε ὅλοι, ὁ φίλος μας ἀνοίξε ἕνα χειρόγραφο καὶ μᾶς διαβάσκει τοὺς «Παιδαγωγικοὺς Μύθους» τοῦ Γιάννη Περγικαλίτη. Στὸ τέλος τοῦ καθὲς μύθου δὲν μπορούσαμε νὰ κρατήσουμε τὸ θαυμασμὸν μας γιὰ τὴν ἀπλότητά καὶ τὴν ἀφέλειαν τῶν στίχων, καὶ ὅταν, ἀφοῦ μᾶς διαβάσας κάμποσους, μᾶς πρότεινε νὰ ἐνεργήσουμε γιὰ νὰ τοὺς τυπώσουμε σὲ βιβλίον, βρεθήκαμε ὅλοι σύμφωνοι.

Εἴχαμε πάρει πιά τὴν ἀπόφασιν καὶ ἀλλάξαμε

ΣΤΟ ΒΟΥΡΚΟ

Τί φωνὴ ποῦ τὴν εἶχε ἡ στριγγλίτσα, λές κ' εἶτανε ἴδια ἡ μάνα της! Κρίμα στὸ πλοῦτος καὶ στὴν ἀρχοντιά τους.

— Φλώρα, Φλώρα...

Φώνηζε ἡ δεσποινίς σκυμμένη ἀπ' τὸ παράθυρον τοῦ τρίτου παρτιμέντου.

— Ποῦσαι μωρὴ Φλώρα;

Λίγο προητέρως εἶτνε καθισμένη στὸ πιάνο ἡ δεσποινίς καὶ χτυποῦσε μὴν ἀγνωστὴ συμφωνία, ποῦ τὴν ἔκανε πιά ἀγνωστὴ τὸ ἄψυχο, τὸ ψεύτικο παιζίμιο. Ἡ γειτονία καθὲς τόσο βούλωνε ταῦτιά της ἀπ' τὶς φωνὲς μάννας καὶ κόρης· σερροῦνι γονόντουσαν καὶ καθὲς φορὰ, ποῦ βγαίνανε ὅζω, οἱ γειτόνισσες τὶς δείχνανε καὶ λέγανε:

— Κρίμα στὸ βιό. Ἀμ ὅπου τόχει, ζάβαλη, ἀπὸ γεννησιοῦ του...

— Πιάνά καὶ δασκάλες τοῦ κάκου, ἔλεγεν ἄλλη γειτονίσσα. Τῆς δεσποινίδος ἡ γλώσσα πάντα ἴδια θάβαι.

Κεῖνη τὴν ἡμέραν ἡ δεσποινίς εἶχε τὰ νεῦρα

της. Πότε στὸ πιάνο ξεθύμινε, πότε στὴ Φλώρα τὴ δουλά τους, κοριτσόπουλον δεκαπέντε χρονῶν. Τόσες φορὲς τὴν ἀνέβηκε ἀπ' τὸ πλυσταριὸν γιὰ νὰ τὴν βρῇ καὶ πάλι τὴν ξανακῶνιζε.

— Φλώρα, Φλώρα, ποῦσαι μωρὴ;

Κι ὅσο δὲν ἀκούγε ἡ Φλώρα, τόσο τὴν πιάνανε τὰ νευρικά της καὶ στρίγγιζε.

Καμμιὰ φορὰ ἡ Φλώρα τὴν ἀκουσε ἀνσκούμωμένη ὅπως εἶτανε, μὲ τὴν ἄσπρη τσεμπέρην στὸ κεφάλι, πρόβαλεν ἀπ' τὴν πόρταν τοῦ πλυσταριοῦ, γιὰ νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Μέσα στὸν καπνὸν τὸν κατάρμαυρο, ποῦ ξορμούσε ἀπ' τὴν στενὴν πορτοῦλα, ἔβγαλε τὸ μικρὸν τῆς κεφαλῆς μὲ τὰ δακρυσμένα, τὰ κοκκινισμένα μαῦρα ματάκια της.

— Ὅριστε, κυρία.

— Νὰ χωρίσης στὰ δύο, Παναγία μου. Τί κά νεις μωρὴ καὶ δὲν ἀκούεις;

— Ἐβγάνω τὰ ροῦχα, κυρία.

— Τσακίτου γρήγορα νὰ μοῦ πᾶς ἕνα γράμμα στὸ κιώτιον.

Τὸ κακόμοιρον τὸ κορίτσι ἀναγκάστηκε πάλι ν' ἀφήσῃ τὴν μπουγάδα στὴ μέση. Κατέβηκε τὸ ἄσπρο της φουστανάκι, ποῦ τόχε ἀνασηκωμένα, γιὰ νὰ μὴν τὸ λερώσῃ, σκούπισε τὰ μάτια της, ποῦ τρέ-

χανε ἀκατάπικτα πρὸ τὸν καπνὸν καὶ πεταχτὴν βρέθηκε μπροστὰ στὴν δεσποινίδα.

— Μούρθε, εἰ;

— Μὰ, κυρία...

— Σκασμός· πάρε τοῦτο τὸ γράμμα καὶ ρίχ' το στὸ γραμματοκιώτιον. Τῆρα καλὰ, κακομοῖρα μου, μὴν ἀργήσης.

Τὸ κορίτσι, ἀπ' τὸ φόβον τοῦ, πᾶρε κουτρούβλια τὶς σκάλες καὶ σὲ μιὰ στιγμὴν βρέθηκε στὸ δρόμον, συλλαβίζοντας τὸ πανώγραμμά:

«Κύριο Παναγιωτάκη Πασκίδη, φοιτητὴ...» ἔ, γιὰ τὸ λεγόμενο.

Τί ἐκδιαντροπία, Παναγία μου—συλλογιζότανε ἡ Φλώρα—τί ξετσιπώσῃ! νὰ τὸν μπάζῃ στὸ σπῖτι μὲρα μεσημέρι καὶ τὰ μεσάνυχτα!

Τούτες τὶς ντροπὲς δὲν τὶς ἔβλεπε στὸ χωριὸν της. Μιὰ βρέθηκε νὰ τὶς κἀνῃ, ἀπ' τὸν καιρὸν ποῦ στήθηκε ὁ κόσμος, ἡ Ἀρχὸντος τῆς Παναγιῆς, καὶ τὰ δέξοντάς της τὴν κάμανε μπουκιές.

Νὰ μπορούσε νὰ βάλῃ τὴν δεσποινίδα στὸν καλὸ δρόμον, τί χαρὰ! Μὰ ἔλα πάλι ποῦ δὲν ἔπαυε κουβέντα. Ἡ δεσποινίς οὔτε μάννα γροῖκαε, οὔτε πατέρα· τὸν ἀδερφὸν της φρόδανε, μὰ κείνος δὲν ἤξερε τίποτις. Ἀσε πιά ποῦ καὶ αὐτὸς εἶτανε γυ-

κατόπι κάμποσες κουβέντες γιὰ τὴν ὠφέλεια ποὺ θάφερναν τέτοια βιβλία ἂν τυπωνόντουσαν.

Ἐνεργίσαμε, χτυπήσαμε πόρτες, τρέξαμε, καὶ τελοσπάντων τὸ τυπώσαμε.

Ὅλοι ὅσοι ἔκαναν τὸν κόπο νὰ διαβάσουν τοὺς «Παιδαγωγικοὺς Μύθους», πιστέψω θὰ συμφωνήσουν πὼς εἶναι καὶ μεγάλο γιὰ τὴν Ἐκπαίδεψιν τὴ Δημοτική.

Εἶναι ἀλήθεια ἀδιαφιλονίκητη πὼς ἡ φιλολογία μας στὰ τελευταῖα χρόνια πῆρε ἀρκετὸ δρόμο καὶ εἶναι πολλοὶ οἱ λογογράφοι μας κ' οἱ ποιητὲς ποὺ ἀξίζουν νὰ στεφανωθοῦν μὲ δάφνη. Ἀλλ' εἶναι ἀλήθεια πάλι πὼς ὅλοι αὐτοὶ οἱ ποιητὲς κ' οἱ λογογράφοι μας ἀφιέρωσαν τὴν ἐργασία τους γιὰ τοὺς ΜΕΓΑΛΟΥΣ.

Γιὰ τοὺς ΜΙΚΡΟΥΣ, γιὰ τὸ ΠΑΔΙ πολλοὶ λόγοι ἀφιέρωσαν τὴν ἐργασία τους. Καὶ γιὰ νὰ πούμε τὴν ἀλήθεια, μόνο ὁ μέγας μας Πάλλης, ὁ με ταφραστὴς τῆς Ἰλιάδας, συλλογίστηκε τὰ παιδιὰ κ' ἔγραψε τὰ ἔμφορα του καὶ καλοδουλεμένα τραγούδια. Πολλὲς φορές διάβασα καὶ στὸ «Νουμά» καὶ σ' ἄλλα περιοδικὰ καὶ σὲ μελέτες πὼς πρέπει νὰ δυναμώσουμε τὸ Δημοτικὸ σχολεῖο, νὰ δώσουμε στὸ παιδί ὁμορφα δηγήματα, εὐκολα ποιηματάκια, μὰ λίγες φορές εἶδα νὰ γίνονται αὐτὰ.

Γι' αὐτὸ νομίζω πὼς εἶναι δικαιολογημένος ὁ ἐνθουσιασμός ἐκείνων ποὺ τίπωσαν τοὺς μύθους τοῦ Περιγαλίτη.

Ἀφοῦ τυπώθηκε τὸ βιβλίο, εἶδα στίς ἐφημερίδες νὰ γράφουν γι' αὐτὸ καὶ—ἂν δὲν κατάλαβα καλά—νὰ μὴ μποροῦν νὰ νιώσουν τὸ σκοπὸ αὐτοῦ τοῦ βιβλίου.

Ἐνας λ. χ. ἔγραψε πὼς ἀντὶς οἱ μῦθοι τοῦ Αἰσώπου νὰ ἀπλοποιθοῦν—ἀφοῦ προορίζονται γιὰ παιδιὰ—ἐκφράζονται μὲ περισσότερα λόγια, ἐνῶ, λέει, τῷ Αἰσώπου οἱ μῦθοι εἶναι ἅπλοι καὶ δὲν ἔχουν περιττὰ λόγια.

Κ' ἔφερνε παραδειγμα τὸν πρῶτο μῦθο τῶν «Παιδαγωγικῶν Μύθων».

Ὁ πρῶτος μῦθος εἶναι ὁ μῦθος τοῦ Αἰσώπου «Παῖς καὶ κοχλίας». Καὶ ἔγραψε ὁ κριτικός: «Τὸ ἀρχαῖον κείμενον εἶναι ἀπλούστερον, ὅταν λέγῃ:

ναϊκάς ὅσο δὲν παίρνει. Ἀλλ' ὁ δουλειὰ δὲν εἶχε ξεκοκκάλιζε τοὺς παρὰδες τοῦ γέρου καὶ κυνήγαε τίς γυναῖκες. Σάματις καὶ στὴ Φλώρα δὲν εἶχε κανὼμένα τὰ γλυκὰ μάτια; Μὰ ἡ Φλώρα δὲν εἶταν' ἀπὸ κείνες.

— Σὲ μένα μὴν τὸ ξαναπῇς αὐτό, κύριε Νίκο. Ἄστε με στὴ φτώχεια μου.

Ἔτσι τοῦπε, καὶ ἀπ' ἐπὶ τὸς δὲ κύριος Νίκος δὲν τὴν ξαναπῇσε. Μονάχα μιὰ μέρα. Ἐπλενε καὶ τότες καὶ ἀνέβηκε στὴν ταράτσα ν' ἀπλώσῃ τὰ ρούχα. Καθὼς φυσοῦσε βοριάδακι εἶχανε γίνῃ σὰ φωτιά τὰ μπράτσα της κ' οἱ γάμπες της. Τὸ πρόσωπό της εἶταν' ἀναμμένο. Εἶχε σηκωθῇ στὰ νύχια γιὰ νὰ κρεμάσῃ μὲ νυχτικά τῆς κυρίας καὶ τραγουδοῦσε σιγαλά:

Κάτου στὸ γιολὸ
Κάτου στὸ περιγιάλι

.....

Κι ἀνεφάνηκε
τὸ ποδοστράγαλό της

Τῶν οἰκῶν ὁμῶν ἐμπιπραμένων ὁμοῖς ἔδετε, ἐνῶ ἀπεναντίας ἡ μεταφράση λέει:

Μωρὰ μου παλληκάρια

τὰ σπῖτια σας ἐπιάσανε στὰ κάρβουνα φωτιά

καὶ οἷς τρογοῦδι ἀρχίζατε, σὰ νῆστε στὰ χορτάρια ;»

Φαίνεται ὅτι ὁ κριτικὸς ποῦγ' αὖτε αὐτὰ ξέρε καλὰ τ' ἀρχαῖα ἑλληνικά. Καὶ φαίνεται ἀκόμα πὼς νομίζει ὅτι τὰ μικρὰ παιδάκια ποὺ πᾶν στὸ Δημοτικὸ θὰ ξέρουν καὶ αὐτὰ τ' ἀρχαῖα ἑλληνικά. Ἀλλ' ὅμως δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ καταλάβῃ τί θέλει νὰ πῇ ὁ κριτικὸς ὅταν λέγῃ ὅτι τὸ ἀρχαῖο κείμενον εἶναι ἀπλούστερο ἀπὸ τὴν μετάφραση.

Τὸ ἀρχαῖο κείμενον βέβαια εἶναι ἀπλούστερο, ἀλλὰ γιὰ τὸ παιδί ποὺ θὰ ζοῦσε τὸν καιρὸ ποὺ ζοῦσε ὁ Σωκράτης καὶ ὅχι γιὰ τὸ παιδί τὸ σημερινό. Γιὰ τὸ σημερινὸ παιδί τὸ αὐτὸν οἰκῶν ὁμῶν ἐμπιπραμένων δὲν εἶναι οὔτε ἀπλό, οὔτε ἄλλο τίποτα, παρὰ κάτι φωνητικὸ ἥχοι μιᾶς γλώσσας ξένης σ' αὐτό.

Ἄλλος κριτικὸς—ἀπ' αὐτοὺς ποὺ δὲ βρίσκουν τίποτα καλὸ σ' αὐτὸν τὸν τόπο κλίνοντας τοὺς «Παιδαγωγικοὺς Μύθους» ἐράδισσε ἕνα σωρὸ φιλοσοφικὰς θεωρίαι καὶ καταστάλαξε στὸ ὅτι οἱ μῦθοι δὲν κάνουν τίποτε στὰ παιδιὰ. Ὁ ἴδιος κριτικὸς σ' ἄλλη ἐποχὴ μπορεῖ νὰ γράψῃ τ' ἀντίθετα. Γι' αὐτὸ δὲν ἀξίζει νὰ πῇ κανεὶς περισσότερα.

Τελειώνοντας, νομίζω πὼς πρέπει νὰ πῶ αὐτὰ τὰ λίγα λόγια:

Ὅσοι ἀναλάβαμε νὰ τυπώσουμε τὸ βιβλίο αὐτὸ βέβαια δὲν ἔχουμε τὴν ἰδέαν πὼς εἶναι τέλει στὸ εἶδος του. Εἶναι ὅμως βιβλίο ποὺ μπορεῖ νὰ χρητηθῇ στὰ σχολεῖα μας κάμποσα χρόνια γιὰ εἶναι γραμμένο ἀπλά, μὲ σίγους ὁμορφους δημοτικούς, μὲ συνείδηση.

Ἐγὼ τουλάχιστο ἔχω τὴν ἰδέαν πὼς στὸ χέτιο τῆς Δημοτικῆς γλώσσας καὶ ἐκπαίδεψης ὁ Γιάινης Περιγαλίτης ἔβαλε ἕνα γερὸ θεμέλιο. Ἀς ἐρθοῦν ἄλλοι ν' ἀποτελειώσουν τὸ χέτιο.

Ἀθήνα.

ΘΑΝΟΣ ΤΡΥΓΟΝΙΔΗΣ

ΤΑ ΣΑΒΑΤΟΒΡΑΔΑ ΤΟΥ ΝΟΥΜΑ,

Τὸ προτελευταῖο Σαβατόβραδο τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» γιομάτο· ὁ Ρήγας Γκόλφης μᾶς ἀπάγγειλε διάφορα ἀνέκδοτα τραγούδια του, ποὺ τὰ περισσότερ' ἀπ' αὐτὰ θὰ δημοσιευτοῦν στὸ «Νουμά» κ' ἔτσι κάθε παίεμα γίνεται περιττό, ἀφοῦ θὰ μπορέσουν οἱ ἀναγνώστες μας μοναχοὶ τους νὰν τὰ κλίνουν καὶ νὰν τὰ ἐχτιμήσουν.

Τὸ τελευταῖο Σαβατόβραδο, (6 τοῦ Φλεβάρη), ποὺ μᾶς ζωντάνεψε στὴ θύμωσιν τὰ παλιά, τὰ ξέχαστα Σαβατόβραδα τοῦ «Νουμά», ὁ φίλος κ. Ν. Ποριώτης μᾶς κράτησε τρεῖς ἀλάκαιρες ὥρες γητεμένους, μιλώντας μας γιὰ τὴν ἀδράνεια τοῦ στόλου μας στὰ 97.

Μὰ ἀξίζει νὰν τὴν δηγηθῶμε κάπως πρὸ πλατιά τὴν ἐξοχὴ αὐτὴ βραδιά. Ἀπὸ τοὺς παλιούς εἶχαν ἔρθει οἱ Γ. Ἀδάξος, Σπύρος Ἀναστασιάδης, Ν. Ποριώτης, Ρήγας Γκόλφης, καὶ Θ. Σάκκης, καὶ ἀπὸ τοὺς νέους δύο τρεῖς καὶ ὁ ταχτικώτατος κ. Βατάλας, ὁ Νούντιος τῆς Ἀλεξανδρειανῆς «Νέας Ζωῆς». Ἀρχίνησε ἡ κουβέντα, φιλικὴ κουβέντα μὲ χωρατὰ καὶ μὲ ἀνέκδοτα διάφορα καὶ σιγὰ σιγὰ πέρασε στὸν πόλεμο τοῦ 97. Ὁ Ποριώτης, ποὺ εἶταν τότε ἀξιωματικὸς τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἰδιαιτέρως γραμματικὸς στούς δύο ναύαρχους, Σαχτούρη καὶ Στκαμτέλλο, πῆρε τὸ λόγο καὶ ἀρχίνησε νὰ μᾶς ξιστοράει μὲ τὸ νὶ καὶ μὲ τὸ σίγμα, μὲ καθεκαστα περιεργότατα καὶ μὲ ἀνέκδοτα χαρακτηριστικά, τὴ δόξαση (!) τοῦ στόλου μας, ποὺ ἂν ἤθελε γραφτοῦν ὅσα μᾶς εἶπε, πολλὰ σκοτεινὰ σημάδια τῆς περιφημῆς ἐκείνης ἐποχῆς θὰ φωτιζόντουσαν.

Μιὰ ὥρα, τὸ πολὺ μιὰμιση, καθόμαστε κάθε Σαβατόβραδο στὸ γραφεῖο—κι ὅμως τὸ περασμένο Σαβατόβραδο κυλήσανε τρεῖς ἀλάκαιρες ὥρες, χωρὶς καθόλου νὰν τὸ νιώσουμε.

ΕΝΑΣ ΠΑΛΙΟΣ

Βγαίνουνε σὲ λίγῳ

ΜΑΝΟΛΗΣ ΚΑΛΟΜΟΙΡΗΣ

Ἔργο 4. Κομμάτια πιάνου. Πρώτη σειρά (Νυχτιάτικο, Πατινάδα) σ' ἕναν τόμο φράγκα 4.

Ἔργο 3. Ἀπὸ χῶρες καὶ χωριά Τραγούδια γιὰ μιὰ φωνὴ μὲ πιάνο [γιὰ ἀψυλὴ φωνή] Πρώτη σειρά (Πατινάδα, ἡ ἥλιος λάμπει πάλι, οἱ γειτόνοι μὴ μᾶς δοῦνε) σ' ἕναν τόμο φράγκα 5.

[Γιὰ μεσαικιά φωνή] Δεύτερη σειρά (ἀγαπιόνταν, ἡ Μπαγιαντέρα, οἱ δύο διαλαλητὰδες) σ' ἕναν τόμο φράγκα 5.

Ὅλα μαζί φράγκα 12.

καὶ σὲ λιγάκι ἡ ταράτσα ἐμοῖζε σὰν καρὰβι μὲ φόρτα τὰ πανιά. Τ' ἀεράκι φούσκωνε τίς νυχτικές, φούσκωνε τὰ σεντόνια, φούσκωνε τὰ κλύφια, κ' ἔλεγε, πὼς τὴν θάρμενισ' ἡ ταράτσα. Κι ἀνέμεσα στὰ κάτασπρα πανιά, πανώρια καπετάνισα ἡ μελαχροινούλα Φλώρα. Σὰν ἄγγελος πτερὰ κινούσε τὰ χέρι της στὸ βιαστικὸ ἀπλωμα. Τάρεάκι παιγνιδάριο τῆς φούσκωνε τὰς πρὸ μισοφοράκι κ' ἡ Φλώρα τραγοῦδαε:

Τὸ μῆλο ποῦναι στὴ μιλιά
τὸ παραγινωμένο
ἂ δὲν τὸ κόπηκε σέπεται...

Μὰ ἡ μιλιά της κόπηκε καὶ στάθηκε σὰν ἀπολιθωμένη, μὲ τὰ χέρια σηκωμένα στὸ σκονί. Ἀφογκράστηκε· κάποιος ἀνέβαινε βιαστικὰ τὴ σκάλα τῆς ταράτσας καὶ κατάλαβε ἀπ' τὸ τκοῦνι, ποὺ χτυποῦσε ὀρμητικὰ τὰ σκαλοπάτια, πὼς ἐρχόταν' ἡ δεσποινίδα.

— Τί νὰ τρέχῃ πάλι—ἔβαλε μὲ τὸ νοῦ της ἡ Φλώρα.—Νεῦρα ποὺ δὲ φάνηκε ὁ λεγάμενος.

Σὲ μιὰ στιγμή ἡ δεσποινίδα βρέθηκε μπροστὰ της. Τὰ κομμένα μάτια της πετάγανε φωτιές, τὸ

κ' ἔλαμψ' ὁ γιολὸς
κ' ἔλαμψ' ὁ κόσμος ὅλος...

Ἐξήριου ἔπαψε τὸ τραγοῦδι τῆς φάνηκε πὼς ἄκουσε κάπου σὰν ἀγκομαχητό. Κάποιος ἀνθρώπος ἀγωνιζόταν καὶ ἀνάσινε γλῆγορα, βελθεῖ. Γύρισε τότες φοβισμένη, καί, καὶ στὸ πορτέλλο ποῦβγαίνει ἡ σκάλα τῆς ταράτσας, εἶδε τὸ κεφάλι τοῦ κύρ Νίκου νὰ χάσκη πάνου της. Μάτια γουρλωμένα, στόμ' ἀνοιχτό, τὰ μαλλιά κολλημένα πάνου στὸ ἰδρωμένο μέτωπο. Τὴν κοίταζε μὲ τὰ ὅλα του, σὰ νᾶθελε νὰν τὴν ρουφήξῃ. Πὼς εἶτανε! Τρομάρα. Κι σὰν τὴν εἶδε νὰ γυρίξῃ, χάρθηκε. Ἡ Φλώρα δὲν πίστεψε καλὰ καλὰ πὼς εἶταν' αὐτός, μ' ἀπὸ τότες ὁ κύρ Νίκος δὲ γύρισε μάτι νὰν τὴν δῇ.

Ὡστόσο ἡ Φλώρα ἔφτασε στὸ κιώτιο κ' ἐρριξε μέσα τὸ γράμμα. Μετὰ γύρισε βιαστικὰ στὸ πλυσταριὸ καὶ ἔβγαλε χέρι-χέρι τὰ ρούχα, γιὰ νὰ τ' ἀπλώσῃ. Ἐπειτα ἀνέβηκε στὴν ταράτσα, σκούπισε τὰ σκονιὰ καὶ ἀρχίνησε τ' ἀπλωμα.

Τὰ ρούχα μοσχοβολοῦσαν ἀπ' τὴν μπουγάδα,